

Ходзицька В.В.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

м. Київ

КЛЮЧОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЙ

В умовах глобалізації, зростання конкурентної боротьби і наростання кризових явищ трансформуються і ускладнюються проблеми управління бізнесом. Наприкінці ХХ і початку ХХІ ст. корпоративна форма організації бізнесу набула широкого поширення як найбільш ефективна і прогресивна, що становить економічну основу розвинутих країн і визначає їх конкурентоспроможність на світовому ринку. Тому сучасну економіку нині називають корпоративною.

Корпорація – інституційно автономний суб'єкт економіки, який реалізує функцію матеріального виробництва. На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні більшість корпорацій існують у вигляді окремих акціонерних товариств, холдингів, бізнес-груп та інших формальних і неформальних об'єднань. Корпорації активно впливають на стан світових ринків, на процес формування вартості товарів у національних економіках, так як вони мають можливість розміщувати виробництво на територіях інших держав. Корпорації використовують їх порівняльні переваги, знижуючи тим самим витрати на виробництво продукції і збільшуючи прибуток.

Питання теорії й практики формування й функціонування корпорацій досліджувалися і висвітлені у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: І. Ансоффа, Р. Брейлі, Ю. Брігхема, С.П. Друкера, П. Самуельсона, М. Портера, О.І. Амоші, І.П. Булеєва, В.М. Гейця, М. Ерхардта, І.Л. Сазонця. При цьому значущість проблем формування ефективної моделі корпоративного управління зумовила нові напрями розвитку сучасної економічної думки.

Сьогодні в Україні процес становлення цивілізованих ринкових відносин протікає значно повільніше, ніж формальне їх закріплення. В умовах законодавчо визначених правил в сфері приватної власності на будь-яке майно, свободи підприємництва, взаємодії бізнесу і влади аспекти економічних відносин як всередині корпорацій, так і між ними, з одного боку, і державою – з іншого, залишаються проблемними. Як наслідок, ці проблеми негативно впливають на якість корпоративного управління. У зв'язку з цим, метою даної статті є узагальнення наукових підходів до визначення сутності корпорації як суб'єкта економічних відносин.

В сучасних умовах невизначеності ринкової економіки проблема формування і функціонування системи менеджменту корпорацій набуває першочергового значення. Виникнення кризового стану є свідченням

поступового розбалансування та повної втрати дієздатності внутрішнього механізму саморегуляції господарської системи.

Посилення конкуренції спонукає представників різних галузей кардинально переглядати технічну, цінову політику, а також основні підходи до ефективного управління корпорацій. Для здійснення даної мети сучасні корпорації потребують ефективної системи стратегічного менеджменту, орієнтованого на розробку загальної стратегії розвитку і постановку на її основі стратегічних цілей, спрямованих на досягнення сталого переваги бізнесу перед конкурентами. Ступінь ефективності процесів прийняття та реалізації стратегічних управлінських рішень сучасними корпораціями в першу чергу визначається якістю інформації, якою забезпечується система стратегічного менеджменту. Найважливішими джерелами інформації для прийняття управлінських рішень в корпораціях виступають підсистеми фінансового і управлінського обліку.

Успішною умовою забезпечення конкурентоспроможності корпорацій є здатність своєчасного прогнозування і реагування на перші ознаки виникнення кризових загроз. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків виникнення кризи дозволяє реалізувати механізм прийняття управлінських рішень щодо здійснення заходів антикризового управління в умовах обмеженості фінансових ресурсів. Необхідною є адаптація суб'єктів господарювання до умов економічно-антикризових перетворень та умов використання ефективних методів адаптивного механізму стратегії управління. Тому запровадження методів стратегічного антикризового менеджменту є невідкладним і потребує наукового обґрунтування.

Антикризовий стратегічний напрям управління має орієнтуватися на забезпечення фінансової стійкості та оптимізацію структури капіталу з урахуванням зростання вартості підприємства. Розробка оперативно-тактичних та стратегічних рішень щільно пов'язана з фінансовою стратегією розвитку підприємства. З огляду на розвиток підприємства перелік антикризових завдань може постійно змінюватися. А це вимагає коригування методів антикризового стратегічного управління та перерахунку параметрів впливу.

Система антикризового стратегічного менеджменту є складовою загального управління підприємства відповідно до місії, бачення та концепції. Тому її складові мають бути інтегровані в загальну стратегічну управлінську систему господарюючого суб'єкта, що забезпечить координацію та коригування дій системи антикризового стратегічного управління в загальній системі менеджменту господарюючого суб'єкту. Важливим моментом теорії і методології антикризового стратегічного управління є розробка механізму її функціонування і реалізації для досягнення актуальних стратегічних напрямів розвитку промислового підприємства.

В умовах мінливого зовнішнього середовища підприємству складно визначати стратегію розвитку, яка відрізняється новизною стратегічних

завдань і високим рівнем виникнення нестандартних управлінських ситуацій. З огляду на багатогранність стратегічних рішень вибір антикризової стратегії необхідно здійснювати залежно від реальних загроз ефективного та довготривалого функціонування суб'єкта господарювання.

Методологія антикризового стратегічного управління охоплює сукупність принципів та методів, що забезпечують процес оптимізації розробки та реалізації напрямів ефективних стратегічних управлінських рішень. Адаптація антикризових систем стратегічного управління корпорацій залежать від використання інструментарію прийняття та реалізації ефективних управлінських рішень. Сформовано-сталі інструменти і методи не дозволяють вчасно спрогнозувати і ідентифікувати ринкові ризики кризових явищ коливань фінансової стійкості господарюючих суб'єктів. Система антикризового стратегічного менеджменту є складовою загального управління підприємства відповідно до місії, бачення та концепції. Тому її складові мають бути інтегровані в загальну стратегічну управлінську систему господарюючого суб'єкта, що забезпечить координацію та коригування дій системи антикризового стратегічного управління в загальній системі менеджменту господарюючого суб'єкту. Важливим моментом теорії і методології антикризового стратегічного управління є розробка механізму її функціонування і реалізації для досягнення актуальних стратегічних напрямів розвитку корпорацій.

Таким чином, запропоновані напрями розробки та функціонування антикризового стратегічного управління корпорацій дозволять досягти стійкого розвитку підприємства в умовах невизначеності та євроінтеграційних процесів в Україні.

Список використаних джерел

1. Друпі К. Управлінський і виробничий облік: Пер. з англ.; Підручник. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2002.
2. Уорд Кит. Стратегический управленческий учёт / Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448 с.: ил.
3. Innes J. Strategic Management accounting, in tones, J (ed.). Handbook of Management accounting, Gee, Ch. 2., - 1998. – 968 p.
4. Cooper R., Kaplan R.S. Measure costs right: make the right decisions // Harvard Business Review. – 1988. - September/October - P. 96-103.
5. Simmonds K. Strategic management accounting // Management accounting. - 1981. - № 59(4). P. 26-29.
6. Simmonds K. Strategic management accounting for pricing: a case example // Accounting and Business Research. - 1982. - № 12(47). P. 206-214.
7. Simmonds K. The accounting assessment of competitive position // European Journal of Marketing, Organization and Society. - 1986. - № 12(4). P. 357-374.
8. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting. Organisation and Society. – 1990. - № 1. P. 27-46.
9. Lord B.R. Strategic management accounting: the emperor's new clothes? //

Management Accounting Research. - 1996. - № 7(3). - Р. 347-366.

10. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерський облік: управлінський аспект: Пер. з англ./Під ред. Я. В. Соколова. – М.: Фінанси і статистика, 2001.

Хоменко Л. М.

доцент кафедри «Облік і фінанси», к.е.н.

*Кременчуцький національний університет імені М. Остроградського
м. Кременчук*

ЕКОЛОГІЧНІ ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Цілі економічного розвитку будь-якого промислового району охоплюють соціальну і екологічну складові, остання із яких потребує найбільшої уваги. Конкурентоспроможність продукції підприємств промислового району визначається її ресурсоемністю, що свідчить про продаж в кінцевому рахунку природних ресурсів, права на володіння якими належать майбутнім поколінням. Результати такої господарської діяльності характерні для Кременчуцького промислового району, де діють: транснаціональна промислово-фінансова компанія «Укртатнафта», «Кременчуцький завод технічного вуглецю», «Кременчуцький сталеливарний завод», ливарні цехи машинобудівних заводів «АвтоКрАЗ», «Кредмаш» - здійснюють викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти; гранітні кар'єри «Кварц», «Малокохнівський», «Крюковський» - здійснюють розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях. Відповідно до Податкового Кодексу України платники екологічного податку промислового району: складають податкові декларації за формою, що передбачена кодексом; подають декларації до контролюючих органів протягом 40 календарних днів; сплачують екологічний податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації; за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення протягом звітного кварталу відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах[1,2].

Розрахунок екологічного податку: - за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення ($\Pi_{\text{вс}}$) здійснюється за формулою $\Pi_{\text{вс}} = \sum (M_i \times H_{\text{пi}})$, де M_i – фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах; $H_{\text{пi}}$ – ставка податку в поточному році за тонну i -тої забруднюючої речовини у гривнях; - за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти ($\Pi_{\text{с}}$) здійснюється за формулою $\Pi_{\text{с}} = \sum (M_{\text{лi}} \times H_{\text{пi}} \times K_{\text{ос}})$, де $M_{\text{лi}}$ – обсяг скиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах; $H_{\text{пi}}$ – ставка податку в поточному році за тонну i -тої забруднюючої